

Laulavana näyttelijänä musiikinäytelmässä Tukkijoella

Maria Rantalankila

OPINNÄYTETYÖ
Toukokuu 2022

Muusikko,
Musiikkiteatterin suuntautumispolku

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Muusikko
Musiikkiteatteri

RANTALANKILA MARIA:
Laulavana näyttelijänä musiikinäytelmässä Tukkijoella

Opinnäytetyö 33 sivua,
Toukokuu 2022

Opinnäytetyö 33 sivua, Toukokuu 2022

Tässä opinnäytetyössä kerron omasta prosessistani näyttelijänä Tukkijoella - musiikinäytelmässä, joka esitettiin keväällä 2022 Valkeakosken Kaupunginteatterissa. Näyttelin teoksessa Annin roolin. Näytelmän ohjasi ja osittain uudelleen dramatisoi Minna Kangas, musiikista vastasi Harri Salminen ja teoksen koreografina toimi Jutta Wrangén. Teoksen on alun perin käsikirjoittanut Teuvo Pakkala ja musiikki alkuperäisteoksessa on Oskar Merikannon käsialaa. Valkeakosken versiossa oli mukana myös Harri Salmisen omia sävellyksiä.

Kerron tässä opinnäytetyössä taustaa Tukkijoella näytelmästä ja teoksen merkityksestä suomalaisessa teatterihistoriassa. Avaan aluksi, mitä termit musikaali, musiikinäytelmä ja laulunäytelmä tarkoittavat. Pohdin myös lyhyesti musiikkiteatterin merkitystä Suomessa nykypäivänä. Käyn läpi hakuprosessia, koe-esiintymistilaisuutta sekä sitä, miten päädyin Valkeakosken Kaupunginteatteriin. Havainnoin omaa prosessiani ja haasteitani harjoituskaudella. Kerron, mitä näyttelijäntyöntekniikoita käytin apuna rakentaessani Annin roolia ja avaan näitä Rudolf von Labanin, Judith Westonin ja Sanford Meisnerin luomia näyttelijäntyöntekniikoita lyhyesti.

Lopuksi pohdin prosessiani Tukkijoella. Puhun työryhmän tärkeydestä. Havainnoin mitä opin ja mihin tulen jatkossa kiinnittämään huomiota näyttelijäntyössäni. Kerron miten koen hyötäneeni tämän opinnäytetyön kirjoittamisesta.

Asiasanat: musikaali, musiikinäytelmä, musiikkiteatteri, tukkijoella

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Music
Option of Musical Theatre

MARIA RANTALANKILA:
Singing actress in the musictheater play Tukkijoella

Bachelor's thesis 33 pages, May 2022

The process of performing as a singing actress in the music theatre play Tukkijoella is explained in the thesis. Tukkijoella was performed in Valkeakosi City Theater in the spring 2022. The author was acting Anni's role in the musical. The play was directed and partly rewritten by Minna Kangas. Harri Salminen was responsible for the music, and the choreographies were created by Jutta Wrangén.

The purpose of this thesis was to go through the experience of a singing actress in the music play Tukkijoella. The author explained about the audition situation, practice period and performing period and the challenges that was faced. The author talked about the acting methods that were used to build Anni's character. The acting methods by Judith Weston, Rubert von Laban and Sanford Meisner is shortly explained.

At the end of the thesis the author's last thoughts of making the production and thesis are explained. The author emphasises the importance of the colleagues. It is discussed what has been learned from this experience and what kind of things should be considered at the stage in the future. Finally, the experience of making the thesis is discussed.

Key words: musical, musical theatre, tukkijoella

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	MUSIIKKINÄYTELMÄ TUKKIJOELLA.....	6
	2.1 Musikaali, musiikinäytelmä ja laulunäytelmä määriteltynä	6
	2.1.1 Taustoja Tukkijoella -musiikinäytelmästä.....	7
	2.1.2 Henkilöhahmot.....	8
	2.1.2 Näytelmän juoni Valkeakosken modernisoidussa versiossa	10
3	HAKUPROSESSI JA HARJOITUSKAUSI	16
	3.1 Hakuprosessi	16
	3.2 Harjoituskausi	16
	3.2.1 Kohtausharjoitukset	17
	3.2.2 Musiikkiharjoitukset	18
	3.2.3 Tanssiharjoitukset.....	20
4	ROOLIHAHMONA ANNI.....	21
	4.1 Ulkoinen olemus	22
	4.1.1 Rudolf von Laban liikeanalyysi roolihahmon luomisessa	23
	4.2 Sisäinen maailma	24
	4.2.1 Judith Weston ja toimintaverbit	27
	4.2.2 Meisner-tekniikka.....	28
5	ESITYSKAUSI	30
6	POHDINTA	32
	LÄHTEET	33

1 JOHDANTO

Musikaalien arvostus ja suosio on kasvanut Suomessa vain yhdessä vuosikymmenessä nopeasti. Uusia suomalaisia musikaaleja tehdään vankalla ammattitaidolla ja intohimolla. Ymmärrys musikaaleista ja musiikkiteatterista alana kasvaa jatkuvasti.

Musiikkiteatterissa näyttelijää ei ole laitettu helpon tehtävän eteen. Musikaaleissa ei riitä, että roolin näyttelee. Sen lisäksi pitää pystyä laulamaan ja useimmiten myös tanssimaan. Vaivaton ja ammattimainen tekeminen näillä kolmella osa-alueella on usein vuosien kovan työn tulos.

Keväällä 2022 näytelin Annin roolin Tukkijoella. Tukkijoella on komediallinen laulunäytelmä, jossa kohtaukset ovat lyhyitä ja rytmi on aikakauden muihin teoksiin verrattuna kiihkeä. Tapahtumat sijoittuvat Pietolan taloon ja kylän koskelle, jonne tukkipojat saapuvat etsimään rakkautta. Roolissani pääsin haastamaan itseäni tanssin, laulun ja näyttelijäntyön keinoin.

Kerron tässä opinnäytetyössä millaista oli luoda Annin tarinaa lavalle Valkeakosken modernisoidussa Tukkijoella -musiikinäytelmässä. Annin rooli on yksi teoksen päärooleista ja koin, että siinä oli minulle sopivasti haastetta. Pidän näyttelijäntyössä ja musiikkiteatterissa siitä, että pääsen haastamaan itseäni jatkuvasti. Hahmoja sekä omaa tekemistä voi aina syventää ja kehittää. Kohtauksista voi löytää uusia tulokulmia ja tapoja, miten hahmo saattaisi elää ja reagoida kyseisessä tilanteessa. Roolin henkilöhistoriaa, ajatuksia ja toiveita voi aina kirkastaa ja viedä pidemmälle. Laulussa perustekniikkaa ja erilaisia kvaliteetteja kannattaa jatkuvasti hioa itselle taloudellisempaan ja laadukkaampaan suuntaan. Tanssissakin tyyllilajeja ja tekniikoita on niin paljon, että siinäkin ei koskaan tule olemaan valmis tai virheetön.

Musiikkiteatteri lajina on siis todella monipuolinen ja haastava ja ehkä siksi niin mielenkiintoinen ja koukuttava. Illuusion luominen siitä, että musiikki ja tanssi ovat luontevasti osa hahmon tarinaa ei välttämättä ole helppo tehtävä toteuttaa näyttelijänä. Tässä opinnäytetyössä pohdin omaa prosessiani laulavana näyttelijänä, teoksen eri vaiheita sekä haasteita. Pohdin myös sitä, mitä opin ja mitä minulla jäi käteen tästä produktiosta.

2 MUSIIKKINÄYTELMÄ TUKKIJOELLA

KUVA 1. Tukkijoella esiintyjiä mainoskuvassa (Janne Kulosaari 2021)

2.1.1 Musikaali, musiikinäytelmä ja laulunäytelmä määriteltynä

Suomi sanakirjassa musikaali määritellään näin: ”Viihteellinen musiikinäytelmä”. (Suomisanakirja 2022) Tämä on hieman yksinkertaistettu määritelmä musikaalille. Englanninkielisessä sanakirjassa musikaalia kuvataan hieman laajemmin: ”a film or theatrical production typically of a sentimental or humorous nature that consists of musical numbers and dialogue based on a unifying plot”(Merriam Webster 2022).

Eli vapaasti suomennettuna, musikaali on tyypillisesti humoristinen tai tunteellinen elokuva tai teatteriproduktio, jossa musiikkinumerot ja dialogi yhdistyvät juonen avulla.

Musiikinäytelmä määritellään Suomi Sanakirjassa näytelmäksi, johon kuuluu olennaisena osana musiikkia; musikaali. Tukkijoella -teosta on esimerkiksi Valkeakosken ohjelmistossa kuvattu laulunäytelmäksi. Laulunäytelmä on yksinkertaisesti näytelmä, jossa on lauluja.

Näiden määritelmien perusteella Tukkijoella -teoksesta voidaan käyttää termiä musiikinäytelmä, musikaali ja laulunäytelmä.

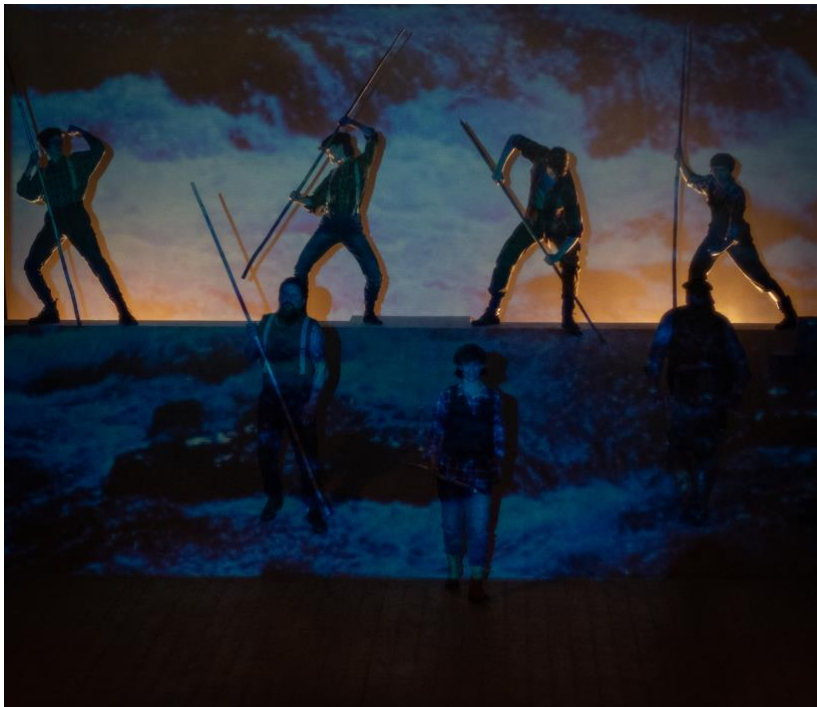
2.1.2 Taustoja Tukkijoella -musiikinäytelmästä

Näytelmää Tukkijoella on pidetty ensimmäisenä suomalaisena musikaalina. (Kontu 2021)

Tukkijoen ensiesitys oli lokakuussa 1898 Suomalaisessa teatterissa. Musiikinäytelmän käsikirjoitti Teuvo Pakkala ja sävellykset olivat Oskar Merikannon käsialaa. Vasten odotuksia esityksestä tuli heti menestys ja teoksesta tuli yksi menestynein teatteriteos suomalaisessa teatterihistoriassa. (Sommar 2016)

Tänä päivänä Tukkijoella on teatterin tiedotuskeskuksen mukaan Suomen suosituin näytelmä katsojalukujen perusteella ja yksi Suomen eniten esitetyimpiä näytelmiä.

Tukkijoella sai jo aikanaan kritiikkiä stereotyyppioista, persoonattomista hahmoista sekä sekavasta juonesta. Tukkijoen suosiota on kuitenkin yritetty selittää suomalaisille purevalla huumorilla ja näytelmän vauhdikkuudella. (Parkkinen, 2015)

KUVA 2. Tukkihoikia lavalla (Janne Kulosaari 2022)

2.1.3 Henkilöhahmot

Anni: Köyhän lesken tytär, joka on päätenyt Pietolaan piiksi. Anni on innoissaan tukkilaisten saapumisesta ja toivoo löytävänsä rakkauden. Anni tapaa Huotarin ja rakastuu. Anni inhoaa Rättäriä, joka on petoksellaan riistänyt Annin kotitalon. Hän epäilee, että Rättäri on kavaltanut Pöihö-Kustaan äitivainaan rahat ja yrittää paljastaa kaikille Rättärin petollisuuden.

Katri: Rikkaan Pietolan tytär. Katri on itsepäinen ja korea nuori nainen. Hänellä on kova kuori, mutta sisimmässään hän haluaa rakkautta. Hän tapaa Turkan, päällysmiehen, jonka kanssa päätyy kihloihin. Rättäri yrittää estää heidän kihlansa, koska haluaa Katrin puolisokseen.

Huotari: Tukkilainen, joka rakastuu Anniin. Huotari yrittää saada Annin itselleen, mutta hermostuu kun Anni on niin vaikeasti tavoiteltava. Huotari alkaa näytelmän loppupuolella esittämään Annille, että on lähdössä etsimään muita naisia. Tämä toimii ja Anni kosii Huotaria.

Turkka: Tukkilaisten päällysmies ja talollisen poika. Suuri naistenmies. Rakastuu Katriin ja auttaa pelastamaan Pietolan Rättäritä.

Tolari: Rippikoulun käymätön tukkilainen, joka ihastuu Maijaan. Maija vaatii Tolaria opettelemaan aakkoset, jotta hän olisi naimakelpoinen. Hauska ja omalaatuinen Tolari hokee "ottiatuota" joka tilanteessa.

Maija: Maija on rempseä ja hersyvä kaupustelija, joka tulee hakemaan töitä Pietolasta. Hän törmää Tolariin ja ihastuu häneen.

Kustaa, eli Pöihö-Kustaa: Sysipertun vajaamielinen poika, joka on jäänyt orvoksi. Rättäri on luvannut Kustalle kirkkaita hopioita, jos hän kertoo kaikille, että Rättäriellä ei ole enää velkaa jäljellä. Pöihö-Kustaa kiertää ympäri kylää ja kertoo Rättärin käskystä Pietolan ottaneen hänen kuolleen äitinsä rahat. Loppujen lopuksi, kun Sysipertun kenkään jättämä kirje ja velkakirja löytyvät, Pietola lupaa kasvattaa Kustaan kuin omana poikanaan.

Pietola: Pietolan isäntä. Pietola inhoaa tukkilaisia ja vihaa omavanhurskaita. Hänen vaimonsa kuoltua, Pietolasta tuli saamaton ja hän menetti kaiken puhtinsa. Kustaa kiertää levittämässä perättömiä huhuja hänestä ja hän yrittää puhdistaa oman maineensa.

Rättäri: Joukon petturi. Rättäri on kavaltanut Annin talon ja Sysipertun rahat. Hän yrittää saada Katrin omakseen ja koettaa juonia hänet itselleen. Rättäri valehtelee Pietolalle, että Korhonen vaatii Pietolaa maksamaan velkansa, jonka on ottanut itselleen talon palon jälkeen. Rättäri sanoo, että voi auttaa Pietolaa, jos hän saa Katrin itselleen.

Uskonsisaret: Neljä rouvaa, jotka ovat Rättärin uskottuja. Tolvas-Liisa, Poro-Pirkko, Rieska-Irma ja Pahna-Maija. He ovat Rättärin tukena ja levittävät juoruja Pietolasta.

Sysi-Perttu: Pölhö-Kustaan kuollut äiti, joka on jättänyt viimeisen viestinsä ja velkakirjansa kenkään.

KUVA 3. Vasemmalla Anni (Maria Rantalankila) ja oikealla Katri (Antte Raukola) (Janne Kulosaari 2022)

2.1.4 Näytelmän juoni Valkeakosken modernisoidussa versiossa

Tukkijoen juonta ja käsikirjoitusta on usein muokattu. Minna Kangas halusi raikastaa teosta ja muokkasi tekstiä ja toteutusta modernimmaksi.

Valkeakosken Kaupunginteatterin Tukkijoella lähtee käyntiin prologilla, jossa koski kuohuu projisoidulla isolla näytöllä (Kuva 4) ja kaiuttimista kaikuu kappale: *Vielä niitä honkia humisee*. Lavalla on yksinäinen kenkä. Pölhö-Kustaan äiti menee ja piilottaa vaivihkaa jotakin kengän sisälle. Prologia seuraa Katrin ja Annin dialogi, (kuva 3) jossa he odottavat innokkaina ja hekumoiden tukkipoikien saapumista. Tukkipojat astuvat näyttämökuvaan ja laulavat *Vielä niitä honkia humisee* -kappaletta naisten ihaillessa heitä. (kuva 2)

Pietola juoksee lavalle ja uskonsisaret huutavat hänen peräänsä: ”Pthyi, häpeä, että kehtaat, Sysi-Pertun leskivainaan rahat”. Katri ja Anni ihmettelevät, mistä tässä sodassa uskonsisarten kanssa on kyse. Pietola kertoo, että kaikki kyläläiset uskovat hänen vieneen Sysi-Pertun leskivainaan rahat.

Seuraavaksi Huotari saapuu Pietolan taloon ja Anni ja Huotari kohtaavat ensimmäisen kerran. He ihastuvat toisiinsa ensi silmäyksellä. Seuraa kappaleet *Senhän on silmät ja Ei tukkipojat ne turvetta kaiva*. Pietola saapuu ja hätistää Huotarin ulos.

Kustaa saapuu Pietolaan ja Pietola kääntää hänen lopettaa juorut siitä, että hän olisi vienyt Kustaan äidin rahat. Kustaa lähtee pakoon ja Rättäri saapuu laulun, *Rättäri tuomitsee Pietolan*, saattelemana Pietolaan. Hän tuo Pietolalle viestin, että Korhonen haluaa heti rahat, jotka Pietola oli tältä lainannut talonsa palon jälkeen. Hän väittää auttavansa Pietolaa, jos vain saa Katrin omakseen.

Tolari saapuu Pietolaan ja Rättäri tulee uhkailemaan häntä muistuttaen, että kai Tolari tietää hänen maksaneen velkansa Sysi-Pertun leskivainajalle. Tämän jälkeen Maija saapuu Pietolaan ja erehtyy luulemaan Tolaria talon isännäksi. Pietolan saavuttua Maija tajuaa virheensä ja juoksee Tolarin perään. Pietola ja Anni jäävät näyttämölle ja Anni yrittää varoittaa Pietolaa Rättäristä. Hän kertoo,

että Rättärillä oli leskivainajalta laina ja että Rättäri kavalsi hänen perheensä talon.

Katrin ja Turkan ensikohtaamisessa Turkka mykistyy Katrin kauniista laulusta *Tuulen henki*. Katri juoksee kertomaan innoissaan Annille tapaamastaan tukkilaisesta ja Turkka tulee Pietolaan etsimään Katria. Hän löytää Katrin piileksimästä ja Pietola ihmettelee mikä Turkka oikein on miehiään. Turkka saa idean ja yhdessä muiden tukkilaisten kanssa hän kunnostaa Pietolan rapistuneen talon voittaakseen Pietolan suosion. *Tukkijulli se sahan laitto*.

Katri ja Anni ihailevat korjattua taloa ja Anni huomaa oven, joka pitäisi vielä korjata. Oven takaa paljastuu salakuunteleva Rättäri. Rättäri pöyristyy kuullessaan, että Turkasta saattaa tulla Pietolan tuleva isäntä. Talkootanssit alkavat laululla *Tukkipojan kunniaksi*, jossa Turkka kosiskelee Katria, joka myöntyy tanssiin hänen kanssaan. Huotari yrittää kysyä majapaikkaa Annilta, joka vastaa hänelle ilkkuen kappaleella *Mun sydän on mun*, mutta suostuu Turkan suostuttelemana tanssiin Huotarin kanssa. *Tälläpä pojalla on kulta*. Talkootansseissa tanssitaan vielä Tolarin kappale *Kuinkahan nuhjotti Aatami parka* ja Maijan kappale *Polkka kun soi ripeään*. Talkootanssien jälkeen Turkka ja Katri sekä Huotari ja Anni hyvästelevät toisensa tulkiten kappaleen *Voi minun nuorta sydäntäni*.

Maija kutsutaan Pietolaan, jossa Turkka, Huotari ja Tolari haikailevat ihastuksiensa perään. *Moni on korpi kolkko*.

Seuraavassa kohtauksessa uskonsisaret saapuvat ja koettavat udella Huotarilta Turkasta. Huotari päättää leikillään huijata ja uskottelee heille, että Turkka on vaarallinen. Uskonsisaret juoksevat heti kertomaan tästä Rättärille ja varoittavat myös, että Turkka on Katrin kanssa yhdessä. Pölhö-Kustaa saapuu myös kertomaan Rättärille, että on mennyt kertomaan kaikille, että Pietola on vienyt hänen äitinsä rahat. Rättäri oli luvannut hänelle kirkkaita hopiota, jos hän tekee niin. Rättäri kertoo, että saattaa saada pian lisää kirkkaita hopiota ja lähtee laulamaan siitä, kuinka hänellä on nyt suhteita ja valtaa. *Rättäri tuomitsee Pietolan*.

2.näytös

Toinen puoliaika lähtee käyntiin, kun tukkilaiset odottavat nälissään Maijaa. Tukkilaiset tekevät verkkaisesti pikku puuhia. Oterma ja Kasuri kertovat, että ovat löytäneet tytöt itselleen ja lähtevät laulamaan, *Vaikka ois maailma makea*. Laulun lopuksi heille syntyy riita, jossa he väittelevät siitä, kumman nainen on nätimpi ja hellempi.

Anni laulaa etäältä *Kaikenlaisia kukkia kasvaa*. Kun Huotari huomaa Annin, hän laulaa hänelle kappaleen *Niin minä neitonen sinulle laulan*. Hän toivoo, että saisi Annin omakseen. Anni keksii hätävalheen ja väittää, että pata jäi liedelle ja karkaa pois tilanteesta.

Maija saapuu Pietolaan ja tukkilaiset laulavat hänelle *Meijän Maija*. Maija ei näe Tolaria ja kysyy Turkalta, missä Tolari on. Maija ymmärtää väärin ja pelästyy, että Tolari olisi ”ruuhkaan hukkunut” ja kertoo, että hänen sydämensä alkoi stressistä takomaan. Turkka rauhoittelee Maijaa ja toteaa, että myös Tolarin sydän pamppailee Maijalle. Tolari tulee esiin piilosta ja Maija ojentaa hänelle aapisen. Hän toivoo, että Tolari opettelisi lukemaan, jotta he voivat puhua oikeasta rakkaudesta ja jotta Tolari saisi naimaluvan.

Turkka ja Katri laulavat kappaleen *Pohjolan valkeat kesäyöt*. He puhuvat tunteistaan ja Turkka päättää mennä kysymään Katrin isältä, Pietolalta Katrin kättä. Katri on huolissaan, koska Pietola ei ole koskaan tukkilaisista piitannut. Turkka päättää lähestyä asiaa eri lailla ja kysyy Pietolaa hänelle puhemieheksi, koska aikoo kosia muuan tyttöä. Pietola vastaa, että tukee häntä mielellään, koska Turkka on riski työmies ja kelpaa isännäksi. Tässä vaiheessa Turkka paljastaa, että nainen, jota hän haluaa kosia, on Pietolan tytär. Pietola myöntyy ja antaa naimaluvan Katrille ja Turkalle. Uskonsisaret ovat salakuuntelemassa mäessä ja juoksevat heti Rättärille juoruamaan kihloista.

Pölhö-Kustaa saapuu ja julistaa Turkan ja Katrin, Huotarin ja Annin sekä Tolarin ja Maijan rakkautta. Parit alkavat laulamaan ja tanssimaan *Onpa se rakkaus sukkela tauti*. Koko kylän väki saapuu Tervahaudalle ja Katri laulaa kappaleen *Sydän täynnä*. Koko kylä lähtee tanssimaan, kun Turkka ja Katri laulavat kappaletta *Ei meitä surulla ruokita*. Tanssien päättyessä Rättäri saapuu ja uskonsisaret juoruavat hänelle Turkan ja Katrin kihlajaisista. Rättäri sanoo, että

haluaa pelastaa Pietolan ja Pietolan talon, jotta se ei päädy ”rikollisen”, eli Turkan käsiin.

Anni ja Huotari saapuvat iloisissa tunnelmissa tanssien jälkeen näyttämökuvaan. Anni haluaa tietää lisää Turkasta, koska hän on aina niin salaperäinen. Huotari kertoo, että Turkka on hyvä mies ja talollisen poika. Hän joutui lähtemään Amerikkaan asti pakoon kaikkia naisia, jotka olivat aivan hulluina häneen. Anni ihailee sitä, kuinka Turkka kuitenkin rakastui Katriin. Huotari sanoo, että kun sen kylkiluun löytää, ei tarvitse enää etsiä ja on polvistumaisillaan, kun Anni taas hätäntyy ja kertoo, että pata kiehuu ja juoksee tilanteesta pois. Pölho-Kustaa laulaa perään Huotarille ja Annille *Kaksi niin kaunista kukkasta kasvoi*.

Tolari opettelee aapista ja nukahtaa. Pietola ja Rättäri tulevat tupaan. Rättäri kertoo, että on lunastanut Korhosen vaatiman lainan. Pietola miettii, miten voisi kiittää Rättäriä. Rättäri kertoo, että haluaisi naida Katrin ja että hänellä olisi oikein hyvä ehdotus. Rättärin ja Pietolan poistuessa neuvottelemaan, Maija saapuu taloon ja yrittää herätellä Tolaria, joka puhuu unissaan. Maija tenttaa nukkuvaa Tolaria aapisten opeista ja hermostuu, kun Tolari puhuu unissaan mitä sattuu, eikä ole edennyt opiskeluissaan tarpeeksi.

Turkka tulee ja Tolari kyselee häneltä aakkosista. Tolari alkaa pohtimaan näkikö hän unta vai sanoiko Rättäri oikeasti, että on pelastanut Pietolan lunastamalla velkatuomion ja että pelastaa koko Pietolan, jos vaan saa Katrin omakseen. Turkka huolestuu ja kysyy velkatuomion määrää.

Anni ja Huotari tulevat ja heille selviää, että Tolari on ollut todistajana, kun Sysi-Perttu lainasi rahoja Rättäriille. Tolari kertoo, että velka oli ”6000 rosenttia” ja todistajana oli ollut hänen lisäkseen kaksi uskonsisarta. Rättäri ei olisi halunnut Tolaria todistajaksi, mutta Sysi-Perttu vaati Tolarin paikalle. Anni ihmettelee, missä velkakirja on ja sanoo, että Pölhö-Kustaalla ei ole sitä eikä rahoja. Tolari paljastaa, että Leski-vainaja säilytteli omaisuuttaan vanhassa kengässä. Anni saa varmistuksen epäilyilleen, että Rättäri ei ole maksanut velkaansa ja lähtee kertomaan Turkalle asiasta.

Pietola istuu metsässä ja laulaa kappaleen *Maansa myynyt mies*. Hän miettii omaa arvoaan, kun hänellä ei ole enää vaimoa, tilaa, rahaa eikä tarmoakaan.

Turkka liittyy seuraan ja Pietola harmittelee omaa tyhmyyttään, kun on mennyt lupaamaan Katrin Rättärille, koska muuten Rättäri uhkaa tuhota Pietolan. Hän miettii, miten tästä selvittää ja Turkka kertoo, että metsät ovat tulossa taas hintoihinsa. Turkka antaa Pietolalle rahaa ja sanoo, että voidaan päättää kaupat toiste, jos Pietola ei myy kellekään muulle metsää. Pietola on epäileväinen mistä rahat ovat ja huolestuu, kun todistajia ei ole paikalla. Pietola päättää kuitenkin tehdä kaupat avokätisen Turkan kanssa. Anni tulee juosten ja pyytää Turkan luokseen, jotta voi kertoa Pölhö-Kustaasta ja ”eräästä kengästä”.

Tolari kertoo Maijalle, että on saanut nyt opiskeltua. Hän on sitä mieltä, että nyt hänellä pitäisi olla jo lupa kosia. Maija suostuu kosintaan ja he alkavat miettiä pitäisikö heidän hankkia joskus lapsia. *Kaksi kääriä.*

Huotari on kyllästynyt siihen, että Anni karkaa hänen luotaan aina kun hän yrittää puhua tunteistaan. Hän päättää testata uutta konstia, jossa hän esittää, ettei ole enää kiinnostunut Annista. *On niitä kukkia muualla.* Anni hätäntyy tästä ja kosii Huotaria. Huotari ja Anni menevät kihloihin. Pölhö-Kustaa laulaa heille *Kaksi niin kaunista kukkasta kasvoi.*

Turkka ja Pölhö-Kustaa keskusteleivat siitä, miten Kustaa on saanut kirkkaita hopioita. Hän paljastaa Turkalle, että sai niitä Rättäritä kun kulki kylillä sanomassa, että ”Pietola on ottanut hänen äitinsä rahat.” *Ameriikan maa.* Turkka huomaa Kustaan äidin kengän ja löytää velkakirjan kengästä.

Kustaa kertoo uskonsisarille, että Turkka näki äidin kengän. Uskonsisaret huolestuvat ja sanovat Kustaalle, että olisi iso palkkio sille, joka tappaisi Turkan, sillä Turkka on varas ja luultavasti vei kengän. Uskonsisaret lähtevät varoittamaan Rättäriä.

Rättäri jatkaa Pietolan ja Katrin manipuloimista. Hän sanoo, että jos Katri ottaa Turkan hänen sijastaan hänen on pakko irtisanoa rahallinen osuutensa Pietolan talosta. Pietola antaa Turkalta saamansa rahat ja sanoo, että voi heti maksaa velkansa. Rättäri yrittää syyllistää Turkkaa ja sanoo häntä varkaaksi, koska ei kukaan tukkilainen noin paljon rahaa omista. Turkka tulee Pietolaan ja näyttää paperin, jossa todistaa, että on talollinen ja avioliittoon esteetön ja näyttää myös velkakirjan, jonka löysi kengästä. Velkakirjan avulla hän todistaa, että Rättäri on petkuttanut kaikkia ja rahat jäävät Kustaalle. Sysi-Perttu on viimeisessä

kirjeessään kirjoittanut, että toivoo Pietolan ottavan Kustaan omaksi pojakseen. Pietola sanoo toteuttavansa Sysi-Pertun toiveen. Kustaa on mäellä leikkimässä pyssyllä ja sen kuultua hän innostuu ja ampuu vahingossa pyssyllä ilmaan. Kaikki loput kyläläiset saapuvat laukauksen kuultuaan ja nauravat tilanteelle. Jopa uskonsisaret kääntyvät Rättäriä vastaan ja ajavat hänet ulos, jonka jälkeen poliisi nappaa Rättärin. Näytelmä päättyy hääjuhlaan, jossa Turkka ja Katri, Anni ja Huotari sekä Tolari ja Maija menevät naimisiin *Tuulan tei* kappaleen saattelemana.

Kuva 4. Kuokuva koski projisoituna näyttämölle ja Sysi-Pertun kenkä (Janne Kulosaari 2022)

3. HAKUPROSESSI JA HARJOITUSKAUSI

3.1 Hakuprosessi

Tukkijoella-näytelmä oli suurimmaksi osaksi roolitettu valmiiksi, mutta ainakin Annin ja Huotarin rooliin järjestettiin avoimia hakuja. Löysin hakuilmoituksen koe-esiintymiseen kouluni kautta, mutta myös Koe-esiintymiset Suomessa Facebook-ryhmästä kesän lopulla 2021. Harjoitusten oli tarkoitus alkaa jo lokakuussa 2021.

Kiinnostuin produktiosta ja laitoin hakemukseni Tukkijoen ohjaajalle, Minna Kankaalle ja sain kutsun koe-esiintymiseen. Valmistauduin koe-esiintymiseen tutkimalla näytelmän taustoja. Löysin koko käsikirjoituksen internetistä ja tutustuin siihen. Katsoin myös 50-luvulla Tukkijoesta tehdyn elokuvaversioon.

Koe-esiintymistä varten sain ennakkotehtäväksi kaksi monologia. Monologit olivat muokattu Katrin ja Annin ensimmäisen kohtauksen dialogista monologimuotoon eli yksinpuheluun. Tämän lisäksi minun piti opetella kaksi kappaletta, *Tuulan tei* sekä vapaavalintainen laulu. Tuulan tei on alkuperäisestä teoksesta ja yksi teoksen tunnetuimpia kappaleita. Tämän lisäksi valitsin musikaalikappaleen, jossa käytin kevyttä laulukvaliteettia, joka sopi Tukkijoella teokseen. Valitsemassani vapaavalintaisessa kappaleessa, laulun esittäjä käy läpi hieman samanlaisia teemoja, joita Anni käy läpi näytelmässä. Tanssinäytteen sain lähettää videomuodossa.

3.1.1 Harjoituskausi

Aloitimme teoksen harjoitukset lokakuussa 2021 Valkeakosken Kaupunginteatterilla. Tapasin osan työryhmästä ensimmäisen kerran näytelmän markkinointikuvauksissa. Kuvauksissa sain ensikosketuksen Annin hahmoon. Pääsin pukemaan hänelle suunnitellut roolivaatteet ylleni ja tuomaan hahmon luonnetta esiin kameran edessä. Otimme ryhmä- ja yksilökuvia näytelmän keskeisistä hahmoista. Sain heti todella positiivisen tunteen siitä, että ryhmä tulisi toimimaan hienosti yhdessä.

Syksyllä harjoituksia oli noin kaksi tai kolme kertaa viikossa ja keväällä noin neljä tai viisi kertaa viikossa. Yleensä harjoitukset kestivät kolmesta neljään tuntia kerrallaan. Harjoittelimme lokakuun alusta joulukuun puoliväliin ja pienen tauon jälkeen jatkoimme tammikuun alusta helmikuun loppuun.

Koronaviruspandemia aiheutti erityishaasteita harjoitusaikatauluihin. Pandemian takia sairastumisia oli paljon ja aikataulut elivät sen mukaan. Sairastuin itse helmikuun alussa ja valitettavasti parantumisessani kesti kauan.

Flunssanoireista pääsin viikossa, mutta sen jälkeen kärsin hengenahdistuksesta ja korkeasta sykkeestä, jotka aiheuttivat haasteita jaksamiseen. Kuntoni oli huono ja pelkät portaat saivat minut todella hengästyneeksi. Oli todella harmi, että jouduin koko helmikuun harjoittelemaan puoliteholla.

Musiikkiteatterin tekijänä hyvä kunto on todella tärkeä asia, sillä teokset ovat yleensä aina fyysisiä. On haastavaa tanssia ja laulaa sekä samalla säädellä hengitystä niin, että happea riittää, jos kunto ei ole riittävän hyvä.

Koronaviruksen jälkioireiden seurauksena ymmärsin tämän merkityksen entistä paremmin.

3.1.2 Kohtausharjoitukset

Ensimmäisissä harjoituksissa luimme teoksen läpi. Käsikirjoituksesta saa paljon informaatiota. Yleensä vastaanäyttelijöiden repliikit kannattaa lukea heti aluksi myös huolellisesti, koska ne sisältävät tärkeää tietoa omasta ja muiden roolihahmoista. Teoksen dramaturgia on jokseenkin sekava ja käsikirjoituksessa on käytetty vanhempaa suomen kieltä. Tämän takia kaikista yksityiskohdista ei saanut ensimmäisellä lukukerralla selvää. Ohjaajamme sanoi, että tärkeimpinä teemoina hän pitää hekumaa ja petosta ja että näihin tulisimme aina palaamaan. Tarinassa ovatkin selkeimmin pääosassa parien rakkaustarinat sekä Rättärin petos.

Ennen kohtaustreenien aloittamista teimme hieman improvisointia sekä näyttelijäntyönharjoitteita ja tutustuimme näin toisiimme.

Aloitimme harjoittelemaan kohtauksia kronologisessa järjestyksessä. Yleensä harjoitukset noudattivat kaavaa, jossa aluksi luimme kyseisen kohtauksen tai kohtaukset läpi ja sen jälkeen improvisoimme kohtausta lavalle. Tämän jälkeen ohjaaja kertoi oman visionsa siitä, mitä toimintaa teemme lavalla ja mitä ajatuksia hän toivoi näyttelijöiden tuovan esiin. Menimme kohtauksen muutamia kertoja läpi ja saimme tarkennuksia suuntiin ja toimintoihin. Meillä oli hyvin aikaa ja toistojen kautta tekstikin alkoi muistua ulkoa ilman, että harjoitusten ulkopuolella olisi täytynyt käyttää paljon aikaa tekstin opetteluun.

Valmistauduin kohtaustreeneihin aina lukemalla kohtaukset ajatuksella läpi. Mietin tahdonsuunnat eli sen, mitä Anni kohtauksessa haluaa ja mitä keinoja hän käyttää saavuttaakseen sen.

Syksyn viimeisissä harjoituksissa olimme käyneet kaikki kohtaukset läpi ja pääsimme tekemään ensimmäisen läpimenomme roolivaatteissa. Produktion puvustuksesta vastasi Sanni Tamminen.

Keväällä harjoitustahti kiristyi ja harjoituksia oli noin neljästä viiteen kertaa viikossa tammi- ja helmikuun ajan. Harjoittelimme lähinnä tansseja ja kohtauksia. Koronavirus aiheutti erityishaasteita harjoitusaikatauluihin. Kevään harjoituskaudella virusta oli paljon liikkeellä. Harjoituksissa oli todella paljon sairauspoissaoloja ja harjoitusaikataulut elivät sen mukaan. Sairastuin itse helmikuun alussa ja koko helmikuun jouduin treenaamaan puolella teholla.

Noin viikko ennen ensi-iltaa teimme ensimmäiset läpimenot, jossa meillä oli roolivaatteet ja mikrofonit. Myös lavastus oli saatu tässä kohtaa täysin valmiiksi. Mikrofonit olivat päällä ainoastaan kappaleiden aikana, jonka takia artikulaatio ja riittävän voimakas replikointi oli todella tärkeää. Käytimmekin paljon aikaa kohtaustreeneissä artikulaation hiomiseen.

3.1.3 Musiikkiharjoitukset

Alkuperäiseen teokseen musiikin on säveltänyt Oskar Merikanto. Kappaleita on yhteensä 11 ja tunnetuimpia kappaleita ovat *Tuulan tei* ja *Vielä niitä honkia humisee*. Valkeakosken Kaupunginteatterin Tukkijoella-näytelmässä kappaleita

oli huomattavista enemmän. Musiikkivastaavamme ja musiikin sovittaja Harri Salminen sävelsi monta uutta kappaletta teokseen ja lopulta kappaleita oli lähes 30. Monet kappaleista ovat kestoiltaan kuitenkin lyhyitä, puolesta minuutista kahteen minuuttiin.

Aloimme käydä teoksen kappaleita läpi lokakuussa, heti lukuharjoitusten jälkeen. Ensimmäisissä harjoituksissa lauloimme yksitellen soolokappaleemme lavalla, muiden kuunnellessa. Tarkistimme muun muassa, onko kyseinen sävellaji sopiva laulajalle.

Käytimme näytelmässä taustanauhoja livebändin sijaan. Olen tottunut yleensä työskentelemään musikaaleissa live-musiikin säestämänä. Live-musiikki elävöittää ja tekee musiikista rikkaampaa. Taustanauhojen kanssa oli helppo kuitenkin harjoitella, koska musiikki tulisi olemaan täsmälleen sama joka harjoituksessa ja näytöksessä.

Minulla oli kaksi soolokappaletta, *Mun sydän on mun ja Kaikenlaisia kukkia kasvaa*. *Mun sydän on mun* on Harri Salmisen säveltämä kappale, jossa Anni laulaa Huotarille siitä, kuinka hänen sydämensä ja kehonsa ovat hänen omansa ja hän määrää itse siitä, kuka hänen lähelleen pääsee. Kappale on tyyliiltään modernimpi ja popimpi kuin alkuperäiset kappaleet Tukkihoen ohjelmistossa. Tässä kappaleessa pääsin käyttämään minulle tuttua paksumpaa äänihuulimassaa. Paksumpi äänimassa laulussa kuulostaa täyteiseltä ja voimakkaalta. Usein saatetaan käyttää myös termiä rintaääni, englanniksi chest voice. Teknisesti puhuen, kun puhutaan rintaäänestä, äänihuulet ovat toiminnassa koko pituudellaan (R.Burnley n.d).

Kaikenlaisia kukkia kasvaa kertoo Annin kaipauksesta Huotaria kohtaan. Tämä kappale on Merikannon säveltämä ja mukana myös alkuperäisessä teoksessa. Siinä pääsin laulamaan hieman erilaista tyyliä, mitä yleensä olen tottunut laulamaan. Äänenkäyttöni oli paljon kepeämpää ja legitimpää, lähempänä klassista laulutekniikkaa. Legitillä tarkoitetaan musikaalimaailmassa äänenkäyttötapaa, joka on saanut merkittävästi vaikutteita klassisen laulun äänenmuodostuksesta (Jones 2015).

Soolojen lisäksi minulla oli yksi duetto, yksi kvartetti ja muutama ryhmäkappale, joissa lauloin. Ensimmäisen puoliajan loppupuolella minulla oli kappale, jonka

lauoin Katrin, Turkan ja Huotarin kanssa. *Voi minun nuorta sydäntäni* -kappaleessa lemmenparit hyvästelevät toisensa. Tässä kappaleessa lauloimme kaksiaänisesti ja minä lauloin harmoniaa melodian alapuolella. Tämä kappale oli alkuperäisessä Tukkijoella-teoksessa, äänenkäyttöni oli siis alkuperäisen toteutuksen mukaisesti legitimpää.

On niitä kukkia muualla oli lyhyt duetto, jossa Anni ja Huotari laulavat toisilleen. Huotari laulaa siitä, että löytää muualtakin itselleen seuraa. Anni laulaa Huotarille vastaukseksi, ettei hän tule löytämään samanlaista tyttöä kuin Anni. Kappaleeseen piti saada iso lataus, sillä kappaleen lopussa Anni turhautuu ja kosii Huotaria.

Musikaaleissa on äärettömän tärkeää, ettei kappaleissa keskity pelkkään laulutekniikkaan. Kappaleet pitää samaan aikaan myös näytellä ja pitäytyä hahmossa samalla tavalla kuin puhekohtauksissakin. Kappaleiden näyttelymiseen erityishaasteita tuo esimerkiksi se, miten perustelet näyttelijäntyöllisesti pitkät äänet, kappaleiden introt ja tauot. Teknisesti haastavissa kappaleissa saattaa helposti käydä niin, että esimerkiksi korkeilla ja voimakkailla äänillä unohtuukin keskittymään ainoastaan laulutekniikkaan. Näytelmän ja tarinan illuusio kärsii, jos näyttelijä putoaa roolistaan ja alkaa keskittyä siihen, miten joku ääni pitää tuottaa. Tämänkin vuoksi musiikkiteatterialalle hakeutuessa on todella tärkeää harjoitella laulutekniikkaa, jotta tekemisestä tulee mahdollisimman vaivatonta ja rutinoitua.

Musiikki ei ollut minulle teknisesti kovin haastavaa, mutta tyylin mukaista laulamistapaa minun piti hioa. Äänenmuodostus suurimassa osassa kappaleita oli paljon klassisempaa, mitä olen tottunut yleensä käyttämään. Sain vinkkejä erityisesti *Anette Raukolalta*, joka esitti Katria näytelmässä. Hän on klassisen laulun ammattilainen.

3.1.4 Tanssi

Tanssiharjoitukset aloitettiin tutustumalla erilaisiin tanssin tyyliin. Kävimme läpi esimerkiksi polkan, jenkan, samban ja salsan perusteita. Suurin osa

kappaleista tanssitiin pareittain. Minulla on melko vähän kokemusta paritansseista, joten otin innolla uuden haasteen vastaan.

Olin mukana ainakin viidessä eri koreografiassa. Suurimman osan kappaleista tanssin vastaparini Huotarin kanssa. Parityöskentelyssä puhuimme paljon lapatuesta ja pääsimme harjoittelemaan sitä erikseen jokaisen näyttelijän kanssa. Paritansseissa on tärkeä oppia tuntemaan oman parin liikekieli, jotta työskentelystä tulee mahdollisimman sujuvaa.

Käytimme paljon aikaa etenkin joukkokoreografioiden hiomiseen. Tanssit tervahaudalla ja talkootanssit olivat isoimmat kokonaisuudet tanssin osalta. Talkootansseissa yksi kappale oli soolokappaleeni, *Mun sydän on mun*. Koreografimme suunnitteli kappaleen roolihahmoni ympärille ja pääsin kappaleen aikana tanssimaan soolona. Koreografiassa oli pyörähdyksiä, hieman elementtejä salsasta sekä kisa-askelta. Kisa-askeleessa pyöritään ympyrää ja viedään toista jalkaa ristiin toisen eteen. Koreografiassa haettiin pehmeyttä ja kepeyttä, mutta mukana oli myös muutama terävämpi liike.

Koin, että erityisesti joukkotanssikohtauksiin käytettiin paljon aikaa. Videoimme tanssiharjoituksia ja näitä videoita pystyi myös käyttämään tarvittaessa muistin apuna ennen harjoituksia.

Työryhmällämme oli todella erilaiset tanssitaustat, mutta koreografimme Jutta Wrangén sai luotua koreografioista sellaisia kokonaisuuksia, etteivät nämä erot näkyneet.

4. ROOLIAHMONA ANNI

4.1 Hahmon rakentaminen

Naisten asema 1900-luvun alussa oli hyvin erilainen kuin nykypäivänä. Teimme kuitenkin modernisoidun version Tukkihoesta, joten sain tehdä myös Annista modernimman version. Hän muun muassa kosii lopussa Huotaria, joka ei olisi

1900-luvulla ollut lainkaan käytösnormien mukaista naisilla. Anni oli vapautunut ja vahva. Hän toi selkeästi ilmi, mitä halusi ja mitä asioista ajatteli.

Sain kosketuspintaa roolihahmooni jo ennen koe-esiintymisiä katsellessani Tukkijoella-elokuvaa ja lukiessani käsikirjoitusta. Sain mielikuvan siitä, että Anni on itsevarma, valoisa ja oman arvonsa tunteva nuori.

Hahmon luomiseen ei ole oikeaa tai väärää tapaa ja jokaisella näyttelijällä on oma tapansa lähestyä roolihahmoa. En itse käytä mitään yhtä tiettyä metodia vaan käytän monia eri näyttelijäntyöntekniikoita roolihahmon luomiseen.

4.1.2 Ulkoinen olemus

Annilla oli päällä maihinnousukengät, essu, näyttävä vyö sekä ruutupaita ensimmäisellä puoliajalla. Asu oli sekoitus vanhaa ja modernia. Asun oli suunnitellut Sanna Tamminen. (Kuva 5)

KUVA 5: Anni (Maria Rantalankila) ja Huotari (Lauri Kamppari) (Janne Kulosaari 2022)

Hiukset olivat lettikruununa pään päällä. Tukka ei ollut kuitenkaan liian huoliteltu, koska Anni ahkeroi piikana Pietolassa. Meikki oli esityksissä hieman voimakkaampi, koska piirteitä halutaan korostaa voimakkaiden lavavalojen ja katsojien etäisyyden takia. Kampauksen ja maskeerauksen suunnitteli Heidi Tourunen.

Toisella puoliajalla Annilla oli päällään valkoinen silkkipaita ja harmaa liivi. Annilla ei ehkä olisi ollut itsellä varaa silkkipaitaan, joten kuvittelen että se oli hänellä tärkeä perintökalleus.

Ohjaaja toivoi Annin olemukseen kepeyttä, joten kokeilimme eri kenkävaihtoehtoja tämän saavuttamiseksi. Päädyimme lopulta pitämään maihinnousukengät ja keskityin itse pehmentämään askeltani. Itselläni on taipumusta välillä kävellä todella rennosti ja vähän raskaasti, joten tämä oli asia, johon jouduin paljon keskittymään näyttämöllä ollessani. Koin, että tästä huomiosta ja työstämisestä oli hyötyä tulevaisuuttakin ajatellen, kun lähdän työstämään roolihahmoa ja sen olemusta.

Minna ohjasi Annista pehmeää ja naisellista hahmoa. Hän ehdotti, että voisin hakea inspiraatiota esimerkiksi Anneli Saulin näyttelijäntyöstä. Katsoin myös suomalaisia missikilpailuja ja havainnoin heidän olemustaan ja kävelytyyliään, joka on mielestäni usein korostavan feminiininen.

4.1.3 Rudolf von Labanin liikeanalyysi roolihahmon luomisessa

Rudolf von Laban syntyi 1879 Unkarissa. Hän oli eurooppalaisen modernin tanssin pioneeri. Hän tutki liikkeen vaikutusta ilmaisuun ja vei tanssia teatterillisempaan suuntaan. Hän kehitti ihmisliikkeiden ilmaisullisten lainalaisuuksien teorian. (Kotirinta 1992)

Olemme Tampereen ammattikorkeakoulun musiikkiteatterilinjalla tutustuneet erilaisiin näyttelijäntyöntekniikoihin. Yksi näistä tekniikoista on Rudolf Labanin liikeanalyysi ja käytin sitä työkalua hahmoni fysiikan löytämiseen.

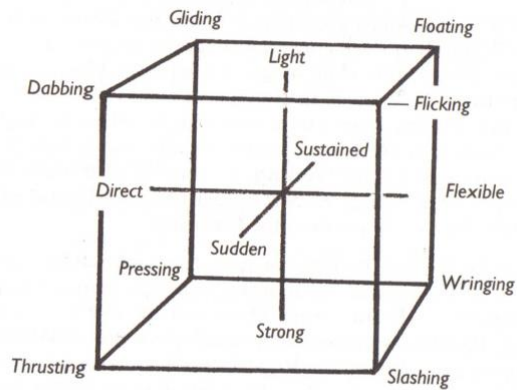

Figure 48: The Dimensional Cross within the Cube

KUVA 6: Rudolf von Labanin luoma, liikelaatuja havainnoiva kuutio.
(Savannah 2011)

Lähestyimme Tampereen ammattikorkeakoulun näyttelijäntyöntunneilla Rudolf Labanin luomaa menetelmää miettien, minkälaista mielikuvaa hahmosta voi luoda käyttäen näitä kuutiossa esiintyviä erilaisia liikelaatuja. (Kuva 6) Jos olen liikekieleltäni strong eli vahva ja direct eli suora, minkälaisen mielikuvan se luo hahmosta? Minkä alan ammattilainen voisi olla kyseessä? Minkälainen satuhahmo? Minkälaisessa fyysisessä kunnossa hahmo on?

Liikuimme luokkatilassa näkymättömiä ääriäivoja pitkin tutkien näitä erilaisia adjektiiveja liikekielen muodossa. Esimerkiksi vahva, suora ja sustained eli ”pitkäjänteinen” tapa liikkua, voisi luoda mielikuvaa, että kyseessä voisi olla ammattisotilas. Light eli kevyt ja sudden eli ”yhtäkkiäinen” voisi olla esimerkiksi satuhahmoista Helinäkeiju Peter Panista.

Mietin tätä kuutiota apuna käyttäen, minkälaisen vaikutelman haluan luoda Annista. Päädyin tekemään Annin liikekielestä kevyen, suoran, kelluvan (floating) ja liukuvan (gliding).

4.1.4 Hahmon sisäinen maailma

Annin äiti on sairas ja Rättäri on petoksellaan kavaltanut Annin äidin talon. Annin isä on kuollut. Anni päätyy köyhäksi piiaksi Pietolan taloon. Annin kohtalo kuulostaa siis melkoisen synkältä. Silti heti näytelmän alussa Annista saa reippaan kuvan hänen ja Katrin käymässä dialogissa:

ANNI: Päivää Katri. Onko isäsi kotona?

KATRI: Ei.

ANNI: Olisin kysynyt jauhoja. Aion leipäkauppaa tukkilaisille.

KATRI: Niitä alkaa jo tulla?

ANNI: Melkein joka talosta kuuluu jo laulua ja soittoa. Eikö ole teille yrittänyt?

KATRI: Kävi äsken muuan, mutta kun kuuli, että talo on Pietola, lähti hyvästiä sanomatta.

ANNI: Isääsi pelkäävät.

KATRI: Isä ei siedä tukkilaisia.

ANNI: Itse on niin tuhna, että on koko talon saanut rempalleen.

KATRI: Isä on ollut niin lamassa äidin kuoleman jälkeen. Joka paikka vaatisi korjausta, mutta hänellä ei näy enää voimia riittävän.

ANNI: Jos minä olisin sinun sijallasi, niin antaisin isällesi piutpaut ja valitsisin isännäksi jonkun reippaan tukkilaisista.

KATRI: Valitse sinä vain itsellesi, Anni.

ANNI: Köyhällä työllä, jolla on sairas äiti hoidettavana, ei ole mies niin vaan otettavissa, mutta sinulla, suuren, rikkaan talon ainoalla tyttärellä on varaa valita.

Reipas vaikutelma tulee esimerkiksi kommentista, jossa Anni sanoo, että antaisi Katrin isälle piutpaut, jos olisi hänen asemassaan. Hän myös sanoo asioita suoraan, esimerkiksi mielipiteensä siitä, että Katrin isä on tuhna, eli saamaton. Hahmoa olisi voinut tulkita eri tavallakin, mutta minulle Annista tuli tällaisia mielikuvia ja myös ohjaaja halusi Annin olevan iloinen ja pirskahteleva henkilöhahmo.

Loin itse hahmolleni taustatarinaa ymmärtääkseni paremmin, miksi Anni oli reipas, positiivinen ja rohkea, vaikka hänen menneisyytensä oli raskas. Mietin,

että ehkä juuri nämä isot menetykset tekivät Annista niin vahvan, eikä sen takia enää pienet asiat häntä hetkauttaneet. Ajattelin, että Anni oli myös opetellut peittämään tunteitaan niin, että suhtautuu asioihin lähtökohtaisesti kepeästi ja huumorilla. Ehkä hän ei halunnut huolestuttaa sairasta äitiään ja on yrittänyt saada hänen olonsa helpoksi olemalla itse aina hyväntuulinen.

Kehitin ja kirjoitin itse taustarinan Annin menneisyydestä, jotta saisin syvennettyä suhdetta roolihahmoon ja että saisin Annista mahdollisimman aidon ihmisen itselleni. Joku muu olisi varmasti lähestynyt asiaa eri tavalla ja miettinyt erilaiset psykologiset syyt Annin käytökselle, mutta tärkeintä onkin se, että hahmon saa itse tehtyä itselleen loogiseksi.

Mietin Annin suhteet kaikkiin roolihahmoihin. Myös tämä syvensi Annia roolihahmona minulle. Minkälaisista piirteistä hän pitää ihmisissä? Miksi häntä ärsyttää joku asia? Peilaako hän omia epävarmuuksiaan muihin ihmisiin? Suhteiden miettiminen syventää koko tarinaa ja tekee lavalla olemisen selkeämmäksi.

Esimerkiksi Huotari aiheuttaa Annissa ihailua. Mietin, miten Anni tähän tunteeseen reagoi? Miten hänen statuksensa muuttuu, pienentääkö hän itseään Huotarin vierellä vai yrittääkö hän ottaa tilaa? Ajattelin, että koska Anni on perusluonteeltaan reipas ja rempseä, niin ihastuessaan nämä piirteet voisivat korostua entisestään. Anni on sisukas ja vahva ja jos hän jotain haluaa, hän myöskin sen ottaa.

Tolarin hahmo puolestaan aiheutti Annissa hilpeyttä. Ajattelin, että Tolarin hassu ja aito olemus sai Annin olon mukavaksi ja rentoutuneeksi ja että pelkkä Tolarin näkeminen sai Annin hymyilemään.

Pölhö-Kustaa taas sai Annin äidinvaiston heräämään. Hän halusi aina Kustaan tuntevan olonsa mukavaksi. Hän ymmärsi Kustaan menneisyyttä hyvin, koska oli itsekin menettänyt vanhemman.

Käytin roolihahmoni luomiseen apunani myös Mia Pätsin *Näyttelijän tekniikoita* kirjaa. Sieltä sain hauskoja ideoita, miten esimerkiksi rekvisiittaan kannattaa paneutua syvällisemmin. Kirjassa ehdotettiin, että rekvisiittaan kannattaa tutustua kaikilla aisteilla, haistaen, tunnustellen, mahdollisesti myös maistaen.

Mietin millaisia mielikuvia nämä teot herättävät minussa suhteessa roolihenkilöni toimintaan ja tunteisiin ja millaisia tekoja rekvisiittaan tutustuminen aiheuttaa näyttelijäntyössäni. Anni oli jatkuvasti keittämässä ruokaa kattilassa ja tämän pienen harjoituksen avulla löysin toimintaan lisää merkityksellisyyttä, joka teki näyttelemisestä mielenkiintoisempaa. Pelkästä hämmentämisestä tuli minulle jollain lailla mielekkäämpää ja selkeämpää.

4.1.5 Judith Weston ja toimintaverbit

Judith Weston on amerikkalainen ohjaaja ja näyttelijä. Hän on kirjoittanut kirjan ”Näyttelijän ohjaaminen”. Olen tutustunut Westonin tapaan lähestyä näyttelijäntyötä jo hieman, ennen opintojani Tampereen ammattikorkeakoulussa. Näyttelijän ohjaaminen – kurssilla Mediapoliksessa Joulukuussa 2021 tämä metodi tuli uudelleen minua vastaan. Kurssin pohjana käytettiin Judith Westonin näyttelijäntekniikat -kirjaa.

Näyttelemineen on toimintaa. Judith Weston on kirjoittanut kirjaansa listan toimintaverbeistä, joita voi käyttää näyttelijän ohjaamisessa apuna. Näillä toimintaverbeillä pyritään vaikuttamaan vastaanäyttelijään. Tavoitteena on saada vastaanäyttelijä tuntemaan, sanomaan tai tekemään jotakin. Tällä tavoin voidaan saada myös luotua tilanteeseen sopiva tunnelma tai tunnetila.

Esimerkkejä Judith Westonin käyttämistä toimintaverbeistä:

Toimintaverbi	Repliikki
Vaatia	”Minä vaadin sitä.”
Vakuuttaa	”Minun mielestäni sinun pitäisi.”
Rohkaista	”Tiedän, että pystyt siihen.”
Valittaa	”Se ei ole reilua.”
Hurmata	”Olet mielestäni upea.”
Rangaista	”Olet paha ihminen. Olen kyllästynyt suhun.
Flirttailla	”Tule tänne ja istu viereeni.”

(Weston, 2016)

Käytin Annin tunneilmallisissa apuna välillä Judith Westonin käyttämiä toimintaverbejä. Käytän esimerkkinä kohtausta viisi. Siinä Annille selviää, että Rättäri yrittää saada Annin hyvän ystävän, Katrin puolisoiseksi. Anni ei siedä Rättäriä, koska hän on kavaltanut äidin talon ja hän uskoo, että Rättäri yrittää

huijata Pietolaa. Annin repliikissä "Kun pitäisi niitä jauhoja" piti olla vahva tunnelataus inhosta ja vihasta Rättäriä kohtaan. Päädyin käyttämään aktiiviverbiä syyttää, repliikissä "Kun pitäisi niitä jauhoja". Sitä ajattelemalla minun ei tarvinnut kaivella ja hakea vihantunnetta vaan toiminnan ajatteleminen tuotti sen itsestään.

Vihantunteeseen voi olla vaikea välillä päästä käsiksi, koska kulttuurissamme erityisesti vihantunteen näyttäminen on useissa tilanteissa käyttäytymisnormien vastaista. Koen, että siksi tätä tunnetta oli helpompi lähtökohtaisesti hakea jonkun aktiiviverbin kautta.

4.1.6 Meisner-tekniikka

Meisner-tekniikan on kehittänyt amerikkalainen näyttelijä ja näyttelijäntyön ohjaaja Sanford Meisner (1905-1997). Tekniikan juuret ovat Konstantin Stanislavskin työssä. Venäläisen Konstantin Stanislavskin kehittämät näyttelijäntyön tekniikat ovat tunnetuimpia ja käytetyimpiä menetelmiä näyttelijöiden keskuudessa Euroopassa. (Mikkelin 2008)

Sanford Meisner koki, että Stanislavskin tapa käyttää tunnemuistia näyttelijäntyössä oli kuitenkin ongelmallinen. (Mikkelin 2018) Näyttelijälle voi olla henkisesti todella kuluttavaa, jos hän joutuu jatkuvasti kaivamaan henkilökohtaisesta elämästään vaikeita tunteita jonkun tunnetilan saavuttamiseksi lavalla.

Käytin erästä työkalua Meisner-tekniikasta kohtauksessa, jossa Huotari ja Anni hyvästelevät toisensa. Hain tunnetilan ajattelemalla jotain asiaa, joka siinä hetkessä ja sinä päivän sai minut herkistymään. Esimerkiksi viimeisessä näytöksessä mietin, että on haikeata, kun esitykset loppuvat enkä sitä, että on surullista, kun Anni joutuu hyvästelemään Huotarin tässä kohtauksessa.

Meisner uskoi, että asia, johon eläytyy lavalla, ei tarvitse olla ajatuksissa täysin samalainen tilanne kuin mitä roolihahmo käy läpi lavalla. Mikä tahansa asia, joka saa halutun tunnetilan aikaiseksi on käyttökelpoinen. Tätä metodologia käyttäen pääsin toivottuun tunnetilaan, mutta minun ei tarvinnut kaivella tunnemuististani tilannetta, jossa olisin joutunut hyvästelemään jonkun. Voi myös olla, että vastaavanlaiset tilanteet eivät aiheuta näyttelijässä haluttua

tunne tilaa. Voi myös olla, että välttämättä näyttelijällä ei ole vastaavia kokemuksia kuin mitä näyttämöllä käydään läpi tai näihin hetkiin ei halua palata.

3.1.5 Esityskausi

Koronarajoitukset olivat poistuneet vain muutama päivä ennen Tukkijoen ensi-iltaa. Oli siis todella lähellä, että ensi-iltaa olisi jouduttu siirtämään rajoitusten takia. Myös minulla koronaviruksen jälkioireet olivat niin ikävät, että senkin vuoksi ohjaaja harkitsi ensi-illan siirtämistä. Koska meillä ei ollut understudya roolilleni, esitystä ei olisi voitu pitää ilman minua. Understudy tarkoittaa sitä, että joku näyttelijöistä opettelee esimerkiksi sairaustapauksien varalta jonkun muun roolin niin, että hän pystyy tarvittaessa paikkaamaan varsinaisen roolin tekijää. Jos joku olisi opetellut roolini tässä vaiheessa, olisimme joutuneet ottamaan ylimääräistä harjoitusaikaa sille henkilölle, joka olisi paikannut Annin roolia ja siirtämään ensi-iltaa.

Pääsimme haasteista huolimatta pitämään Tukkijoella ensi-illan Valkeakosken Kaupunginteatterissa 26.2.2022. Ensi-iltaan oli kutsuttu joukko näyttelijöitä, jotka olivat olleet mukana aikaisemmissa Tukkijoella-tuotannoissa. Meillä oli ennen esitystä tapaaminen heidän kanssaan ja pääsimme esimerkiksi kyselemään näyttelijä Eila Roineelta hänen ajoistaan Tukkijoella-näytelmässä. Hän oli mukana Tampereen Työväen Teatterin huippusuositussa Tukkijoella-produktiossa, jota esitettiin monen esityskauden verran. He kiersivät ympäri maailmaa esittäen kyseistä tuotantoa ja kävivät jopa Broadwaylla asti.

Ensi-ilta ja omaisten näytös jännittivät minua erityisen paljon, sillä kuntoni ei ollut koronaviruksen jäljiltä palannut ennalleen. Energia, jonka sain yleisöltä omaisten näytöksessä, sai minut unohtamaan vointini. Jälkikäteen huolestuin kuitenkin, että saisin jälkitaudin, sillä annoin niin paljon energiaa lavalla puolikuntoisena. Leposykkeeni jäi todella korkeaksi tämän näytöksen jälkeen ainakin viikon ajaksi. Kenraalin ja ensi-illan jouduin tekemään hieman maltillisemmalla energialla, jotta en aiheuttaisi vahinkoa terveydelleni. Esitykset menivät kuitenkin hienosti vointiini nähden.

Ensi-illan jälkeen meillä oli yli viikon mittainen tauko ennen seuraavia esityksiä. Viikon tauko teki toipumiselleni hyvää ja tauon jälkeen koin olevani paljon paremmassa kunnossa. Pystyin rentoutumaan, nauttimaan lavalla olostani ja tekemään roolini taas energisemmin.

Yleisöllä on merkitystä siinä, millaiseen flowtilaan pääsee. Jos yleisö reagoi voimakkaasti, saa siitä helposti lisää energiaa omaan tekemiseen. Toisaalta se, että yleisö ei reagoi isosti ei välttämättä tarkoita sitä, että katsojat viihtyisivät vähemmän. Tämä on esiintyjänä aina hyvä yrittää pitää mielessä ja se, että ei tuudittautuisi siihen, että saisi omaa energiaa lavalle yleisöstä.

Tukkijoen kohdeyleisö oli lähtökohtaisesti hieman vanhempi väki. Esityksen alkupäässä yleisössä oli hieman enemmän tyhjää tilaa, joka johtui luultavasti siitä, että kohderyhmä ei vielä uskaltanut tulla koronan pelossa teatteriin. Tukkijoki keräsi kuitenkin loppujen lopuksi hienon määrän yleisöä ja sai oikein hyviä arvosteluja. Yleensä yleisö reagoi ja nauroi paljon, etenkin toisella puoliajalla. Saimme todella paljon hyvää palautetta sekä nuorelta että vanhemmalta yleisöltä.

Meillä oli näytöksiä huhtikuun 23. päivään saakka. Yhteensä näytöksiä oli 22. Jouduimme perumaan kaksi näytöstä sairaustapausten vuoksi, mutta muuten esityskausi sujui ilman sen suurempia ongelmia. Esitys syveni ja kehittyi viimeiseen näytökseen asti.

5 POHDINTA

Opinnäytetyön kirjoittaminen on ollut aikaa vievää, mutta loppujen lopuksi ihan mielenkiintoinen kokemus. On ollut kiva palata Valkeakosken Tukkijoelle ja miettiä konkreettisemmin mitä työkaluja käytin näyttelijäntyössäni ja käydä läpi koko prosessia alusta loppuun.

Produktio oli hieno ja työryhmässä oli todella ilo olla mukana. Ryhmä toimi hienosti ja se tuotti hyvää tulosta. Ilmapiiiri oli kannustava, positiivinen ja välitön. Sellaisessa työskentely-ympäristössä on mielestäni turvallista olla ja työskennellä. Tunne siitä, että voi luottaa muihin ihmisiin lavalla, on esiintyjänä todella tärkeää.

Löysin näytelmän aikana itsestäni lisää vahvuuksia. Koen, että replikointini vahvistui entisestään. Opin tunnistamaan myös niitä asioita, jotka vaativat enemmän huomiota ja työstämistä. Sain työkaluja siihen, miten lähestyä esimerkiksi kannatellumpaa tapaa olla näyttämöllä.

Olen juuri valmistumassa Tampereen ammattikorkeakoulusta ja seuraavaksi minulla on luvassa roolityön tekeminen kesäteatterissa. Tämän opinnäytetyön tekemisessä on ollut myös se hyöty minulle, että reflektoin kunnolla oppimaani ja käyttämiäni työkaluja hahmonrakentamisessa. Nyt minun on helpompi lähteä luomaan uutta roolihahmoa, kun ajatukset ovat järjestellymmät ja selkeämmät suhteessani roolin luomiseen.

LÄHTEET

Burnley, R. n.d. What is chest voice? Luettu 15.4.2022
<https://www.singbetter.net/techniques-of-singing.html>

Jones, K. 1.12.2015 Six Broadway stars who can sing legit and everything else luettu 16.4.2022 <https://musicaltheatresources.com/2015/12/01/six-broadway-stars-who-can-sing-legit-and-everything-else/>

Kontu, E. 2021, suomalaisen musiikkiteatterin historian luentomuistiinpanot

Kotrinta, P. 8.9.1992 Rudolf Von Laban on Euroopan modernin tanssin isä Tanssitaide kehittyi uuden ruumiinpalvonnan nosteessa. Luettu 1.5.2022 <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000003171892.html>

Merriam-webster. 2022, sanakirja, luettu 30.3.2022 <https://www.merriam-webster.com/dictionary/>).

Mikkelin, S. 28.8.2008 Ehdotus: Meisner-tekniikkaa, vetäjä Martin Barter <http://web.archive.org/web/20080828085933/http://www.ilmaisuverstas.net/ehdotukset.html>

Parkkinen, J. 29.7.2015. Kansankomedian kahdet kasvot – menestys ja maineen menetys Luettu 1.4.2022 <http://www.parkkinen.org/pakkala.html>

Suomisanakirja. 2022, Suomisanakirja, luettu 30.3.2022 <https://www.suomisanakirja.fi/musikaali>

Suomisanakirja. 2022, Suomisanakirja, luettu 30.3.2022 <https://www.suomisanakirja.fi/musiikkinäytelmä>

Sommar, H. 25.08.2017. Tukkijoella elokuvassa hongat humisee ja Tauno Palo hurmaa. Yle. Luettu 30.3.2022 <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2016/06/21/tukkijoella-elokuvassa-hongat-humisee-ja-tauno-palo-hurmaa>

Weston, J. n.d. Short list of action verbs from Judith Weston. Luettu 2.5.2022 https://www.pdfFiller.com/jsfiller-desk13/?requestHash=c48bbe97e4988e259b02261e4c080efce1c7d766c1cbc8c0f26a723ce4a41a33&projectId=1001382907&loader=tips&replace_gtm=false#be6d85ae82ef422f92cb8f50a4dd1901